

Trafikverket
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över förslag om nationell plan för transportinfrastrukturen 2022-2033

Er beteckning: I2021/02884

Inledning

Trafikverket har på uppdrag av regeringen översänt förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022-2033 på remiss. Länsstyrelsen yttrar sig över förslaget utifrån uppdragen att:

- främja länets utveckling,
- utifrån statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande,
- verka för att nationella mål får genomslag i länet, med hänsyn till regionala förhållanden.

Länsstyrelsens synpunkter

Investeringar som växlar upp regionens utveckling

Det är hög tid att höja nivån för infrastruktursatsningar i Kronobergs län. Under många decennier har en alltför liten andel av investeringarna i transportinfrastrukturen landat i länet. Näringslivet har fortsatt att utvecklas med en struktur av många mindre aktörer och några större, t ex Ikea, Nibe och Södra, som är beroende av ett större omland för sin kompetensförsörjning. Befolkningen ökar i viss utsträckning men utvecklingen av både näringslivet och befolkningens mängd begränsas av en dålig tillgänglighet till ett större omland. För att utveckla en sammanhållen funktionell region är utvecklingen av infrastrukturen av avgörande betydelse. Efter Stockholm är Kronoberg det län som har störst pendlingsöverskott i relation till sin befolkning.

Av OECD lyfts det fram att brister i infrastrukturen är det största hindret för utveckling, både mellan residensstäderna Växjö, Kalmar och Karlskrona, inom regionen som helhet och till övriga marknader i Sverige och internationellt, särskilt österut. OECD menar att sydöstra delen av Sverige är nära men långt bort. Avstånden är så korta att det borde finnas förutsättningar för större utväxling och uppväxling i företagande och arbetskraft men vår bristande infrastruktur håller oss

tillbaka. Inom den sydöstra regionen finns dessutom finns ett av Sveriges snabbast växande Universitet med 2000 anställda och 44 000 studenter i Kronoberg-Kalmar.

Under hela 2000-talet har Kronoberg haft en positiv befolkningsutveckling. Störst ökning skedde mellan 2014 och 2018. Därefter har ökningen planat ut något men med fortsatt positiv utveckling. Under perioden 2017-2020 var befolkningsökningen 2,4 %.

Näringslivet i länet är starkt. Region Kronoberg anger att bruttoregionprodukten under perioden 2000 - 2015 ökade med 73% vilket placerade Kronoberg på 6:e plats i riket. Bruttoregionprodukten har fortsatt att öka efter det fram till 2018, då tillväxten avtog.

De geografiska fördelningseffekterna beräknas i Trafikverkets samlade effektbedömning och redovisas som konsumentöverskott. Fördelningen har betydelse för bostadsbyggande och ekonomisk tillväxt. Enligt analyserna *Konsumentöverskott totalt för arbetsresor* i den samlade effektbedömningen hamnar samtliga kommuner i Kronobergs län på den lägsta nivån och i *Konsumentöverskott arbetsresor per capita* är det ett par av länets kommuner som hamnar lägst, bland annat länets största kommun Växjö. Investeringarna är inte i paritet med den utvecklingspotential som finns i regionen.

Bidrag till nationella mål

Länsstyrelsen anser att planen ska omarbetas så att den bidrar till klimatmålen i enlighet med regeringens direktiv.

Det är anmärkningsvärt att planförslaget inte bidrar nämnvärt till en uppfyllelse av klimatmålen med tanke på den totala investeringsnivån. För det första behöver de stora investeringarna i planen på ett tydligt sätt prövas mot det övergripande klimatmålet. I inriktningsunderlaget framstod det också som att stadsmiljöavtalen har gett positiva effekter. Den typen av åtgärder som bidrar till ett transporteffektivt samhälle bidrar ofta också till uppfyllelse av andra miljö kvalitetsmål som förbättrad luftkvalitet och minskat buller, vilket behöver belysas och vägas in vid val av investeringar. För att uppfylla Agenda 2030-målen krävs en tydligare satsning på hållbara helhetslösningar. Stadsmiljöavtalen borde kunna bidra till det och därför utvecklas och breddas så att fler kan få nytta av dem istället för att minskas.

Kronobergs läns företagarganda och utspridda näringsliv kräver bra möjligheter för transporter till och från små orter. Även skogsnäringen är viktig i Småland och den har ett stort behov av ett bra vägnät som tål tunga transporter. Vägnätet i Kronoberg och dess koppling till järnvägen är därför särskilt viktigt för samhällsekonomin. Vi noterar att planen inte omfattar elektrifiering i form av laddinfrastruktur och tankstationer. Vi vill ändå betona att det är angeläget att väga in,

förstå, anpassa och underlätta vägunderhåll efter företagens transportbehov och möjligheter till fossilfria sådana.

Investeringar i länet

Länsstyrelsen anser utifrån angelägenheten att nå klimatmålen och behovet av sammankoppling med ett större omland att järnvägssatsningarna är särskilt viktiga för länets utveckling. Ett dubbelspår mellan Växjö och Alvesta samt en station i länet på planerad ny stambana är mycket angelägna investeringar som kan ge möjligheter att ta vara på den utvecklingspotential som finns i länet. I föreslagen plan finns inte dubbelspår mellan Alvesta och Växjö med. Planeringen av kvarstående delar av de nya stambanorna ska påbörjas, vilket vi välkomnar. Ett stationsläge i länet behöver då finnas med i planeringen för att dra nytta av de samhällsekonomiska vinster som näringslivet i Kronobergs län kan bidra med.

Investeringen i en ny järnvägsstation vid Räfte med anledning av ett planerat nytt sjukhus är mycket viktig för att möjliggöra en hållbar trafikförsörjning av sjukhuset.

Även investeringen i triangelspår i Alvesta är en välkommen förbättring som underlättar godstransporterna.

Tillgänglighet och kulturmiljövärden

Ett minskat underhåll av det lågtrafikerade vägnätet samt en låg andel av investeringar i länets infrastruktur riskerar att förstärka skillnaderna i tillgänglighet i landet, att försvåra landsbygdens utveckling samt att utarma länets kulturmiljövärden.

En effekt av planförslaget som Trafikverket pekar på, är att på det lågtrafikerade vägnätet riskerar natur- och kulturvärden, som till exempel artrika vägkanter, alléer, faunapassager och kulturbroar, att få en försämrad standard i slutet av planperioden till följd av ett minskat underhåll. För Kronobergs län är det viktigt att beakta de ”sega strukturer” som kommit att forma länets vägnät in i vår tid.

Kronobergs läns geografiska och topografiska förutsättningar med sjöar och vattendrag har styrt och format vägnätets utveckling under århundranden. Det är därför av kulturhistoriskt intresse att bevara och underhålla de befintliga stråken i den utsträckning som är möjlig. Det mindre vägnätet på landsbygden är viktigt att underhålla för att upprätthålla en levande landsbygd och förvaltningen av kulturmiljöer.

Det har tagits särskilda initiativ i länet för att lyfta landsbygdens och de små orternas möjligheter. Region Kronoberg har beslutat sig för att gå vidare med konceptet ”Bymässa” för att rikta insatser till stärkt innovationskraft och för att lyfta landsbygdens potential. Flera aktörer i länet har också gått samman och sökt EU-medel från en stor europeisk satsning; New European Bauhaus, för att ytterligare lyfta

trähusbyggnationen i länet på ett utvecklat sätt. Bymässa ingår som en del av aktiviteterna i ansökan. I länet belastas även landsbygdens vägnät av stora mängder transporter av skog- och virkesprodukter. Sammantaget finns det många skäl till att vidmakthålla länets infrastruktur i det mindre vägnätet.

Cykelåtgärder

Länsstyrelsen ser mycket positivt på att det finns en särskild pott till cykelåtgärder med fokus på barns resor. Det är dock enligt den samlade effektbedömningen oklart om planen bidrar positivt till barns självständiga resor.

Ökat underhåll, trimnings- och miljöåtgärder

Länsstyrelsen ser utifrån resurshushållningsperspektivet positivt på ökade satsningar på underhåll, trimnings- och miljöåtgärder. Det framgår av den samlade effektbedömningen att den typen av åtgärder är samhällsekonomiskt lönsamma.

Fördelningsanalys, social hållbarhet och jämställdhet

Länsstyrelsen befarar att planförslaget bidrar till ökad ojämlikhet. Trafikverket beskriver i rapporten Planförslagets samlade effekter (av både nationell plan och länsplaner) att landsbygdskommuner beräknas få betydligt lägre nyttor per person jämfört med andra kommuner. Det framgår också att planen bidrar till att rådande skillnader består eller förstärks något samt att det är osäkert om nationell och regionala planer bidrar till bättre förutsättningar att leva jämställt.

En genomlysning av hur planeringen istället skulle kunna bidra till ökad jämlikhet och jämställdhet skulle underlätta för beslutsfattare att välja en sådan inriktning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med länsarkitekt Leila Aalto som föredragande.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.